

POROČILO S POTI

DELOVNO SREČANJE DRŽAV PARTNERIC PROJEKTA EQUAL

(ERLANGEN, 22. 5. – 25. 5. 2006)

Srečanje predstavnikov partnerskih programov projekta EQUAL je bilo namenjeno vzpostavljanju programov za izenačevanje možnosti zaposlovanja hendikepiranih ljudi. Partner iz Slovenije je v tem projektu YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa, med sodelujočimi pri izvedbi dela programa pa je tudi Fakulteta za socialno delo. Partnerji v projektu EQUAL se na rednih srečanjih seznanjajo s primeri dobre prakse v svojih državah. Z Ivico Kotnik sva se udeležili predstavitve triletnega programa podpornega zaposlovanja (*Job Coaching*), ki ga v Erlangnu izvaja nevladna organizacija za uveljavljanje enakih možnosti hendikepiranih ljudi Partner. Ta organizacija je bila gostiteljica tokratnega delovnega srečanja, udeleženi pa smo prišli iz Nemčije, Švedske in iz Slovenije.

Erlangen je za nemške razmere sicer manjše mesto, saj šteje okoli 100.000 prebivalcev, in slovi zlasti po tem, da je tu sedež nekaterih multinacionalk, ki so v preteklosti dodobra odredjale razvojne poti in možnosti tega območja. To so Siemens, Adidas in Puma. Danes se lokalne oblasti ukvarjajo s programi poklicnega prestrukturiranja, saj se proizvodni programi selijo v predele sveta, kjer je delo cenejše.

Mesto leži na jugozahodu Nemčije, na pol poti med Münchnom in Nürnbergom. Vsak peti prebivalec Erlangna je študent, kar daje mestu svojevrsten pridih mladosti in odprtosti. K temu prispevajo tudi prilagoditve za neovirano gibanje po mestu z invalidskim vozičkom, zvočna opremljenost semaforjev, urejeni dostopi z rampo na avtobusih mestnega prevoza in številna območja v središču mesta, rezervirana samo za pešce. V mestni hiši so ravnokar končali obnovo zgradbe in po novem bodo občani in občanke Erlangna vse opravke urejali na enem okencu v pritličju zgradbe. So dostopni z invalidskim vozičkom in

razporejeni tako, da se število delujočih okenc prilagaja dolžini čakalne vrste. Čakalnica je opremljena z nujnimi pritiskalnimi za udobno počutje, vključno z igralnim koticom za otroke. To smo si ogledali s podžupanjo Erlangna za družbene zadeve, ki nam je med enourno panoramsko vožnjo z avtobusom po mestu povedala tudi, da se mesto sicer ne more pohvaliti s posebno zvenječimi dogodki iz zgodovine, ima pa zgodovinske posebnosti, med njimi sta najvidnejši odprtost in gostoljubnost do prišlekov. V srednjem veku so bili to Hugeni, rokodelci, ki so jih zaradi vere pregnali iz Francije. Erlangen je bil do tedaj poznan po varjenju piva, z njihovim prihodom pa je zaslovel tudi po obrtniških izdelkih. Danes je kraj zavezan skrbi za kakovostne življenjske pogoje, tako ekološke kot socialne. Pravijo, da se prišlek v Erlangnu dvakrat zjoče; prvič, ko se sem preseli, ker se ne dogaja nič posebej zanimivega, in drugič, ko ga zapusti.

Partner je nevladna uporabniška organizacija, ki razvija programe za izenačevanje možnosti in kakovostno življenje hendikepiranih ljudi v Erlangnu in okolici. Sredstva za delo pridobivajo iz občinskih in zveznih fondov in tudi sredstev EU. K promoviranju pravic hendikepiranih ljudi do zaposlitve prispeva vodstvo Partnerja z uspešnim lobiranjem uglednih osebnosti iz gospodarstva in politike. Učinke njihovega uspešnega lobiranja smo odkrivali v delovnih organizacijah, ki smo jih obiskali v teh dneh. Namen obiskov je bil spoznati življenjske zgodbe odraslih ljudi z oznako duševna prizadetost, ki so na poklicnem usposabljanju ali pa že tudi v rednem delovnem razmerju v različnih delovnih okoljih.

Triletni zaposlitveni program *Job Coaching* je namenjen zagotavljanju podpore pri poklicnem usposabljanju in zaposlitvi odraslih mladih ljudi, ki so obiskovali šolo s prilagojenim programom ali

programe osnovnega usposabljanja. V programu delujejo trije strokovni delavci, ki se ukvarjajo z organiziranjem razmer za to, da se za posameznika – ki ga predlaga svetovalna služba šole, agencija za zaposlovanje ali pa za program izve iz medijev – poišče ustrezno plačano delo.

Zaposleni v programu *Job Coaching* so nas seznanili z življenjskimi zgodbami štirih vključenih v program, ki smo jih v naslednjih dneh obiskali v njihovem delovnem okolju. V dveh primerih gre za osebe, ki imajo status zaposlene osebe in njihova plača sestoji iz dejanskega zaslužka in dodatka za spodbujanje zaposlovanja hendikepiranih oseb. Ta sredstva se zbirajo po kvotnem sistemu, in sicer vanj prispevajo organizacije, ki ne zaposlujejo toliko hendikepiranih ljudi, kolikor bi jih na število zaposlenih morali. To nadomestilo se odraža ali v dodajanju mesečni plači ali pa v subvencioniranem nakupu tehnične opreme za proizvodno dejavnost.

V vseh štirih okoljih smo spoznali ljudi iz delovne organizacija, ki so zaposlenemu po kvotnem sistemu neposredni nadrejeni. Del mentorstva, vodenja in podpore jim zagotovijo ravno slednji.

Delovno mesto strokovne delavke v programu *Job Coaching* sestoji pretežno iz treh vsebin; prva je ugotoviti posameznikove interese, sposobnosti, znanja, aspiracije. Druga vidna vsebina dela strokovnih delavcev v tem programu je iskanje ustreznega dela in oblikovanje delovnega mesta po posameznikovih sposobnostih. Tretji vidik pa je redna podpora in spremljanje zaposlitvenega procesa in sledenje, dokler je to potrebno.

Iz razprav po izmenjavi izkušenj in zaposlitvenih možnosti v državah partnerkah projekta EQUAL smo ugotavljali, da je zaposlovanje ljudi, ki zaključijo programe posebnega izobraževalnega sistema, nekje na robu ustaljenega sistema zaposlovanja, da zanje ni prostora ne v tem sistemu niti kje izven njega, da so torej predsodki pri zaposlovanju te skupine državljanov še globoko vsajeni v zakonodajo in zaposlitveno prakso. Zato so bili videni primeri zgled in spodbuda za vse udeležene.

V nekaterih državah, na primer na Nizozemskem in v Veliki Britaniji, je ta program zagotavljanja zaposlitvenih možnosti za ljudi z oznako duševne prizadetosti poznan dobro desetletje in več. V Erlangu so se z njim spoprijeli pred dvema letoma. Kdaj se ga bomo lotili v Sloveniji?

Udeleženci in udeleženke tokratnega delovnega srečanja smo imeli posebno čast, da nas je sprejela predsednica svetovnega gibanja hendikepiranih ljudi *Disabled People International* Dinnah Ratzka. To gibanje je prispevalo nekatere ključne definicije filozofije neodvisnega življenja in teorije družbenega izključevanja. Seveda smo v njenem kratkem, a navdihujočem pozdravnem nagovoru slišali smernice socialnega modela – teorije družbenega zatiranja. Kot direktorica Centra za neodvisno življenje Erlangen je predstavila tudi načela za zaposlovanje in delo pri zagotavljanju osebne asistencije, ki je eden izmed programov omenjenega centra.

Jelka Škerjanc